

het Groothertogdom Luxemburg wilde bieden.

4. Het staat iedere instelling vrij, de methoden, wegen en middelen van haar voorlichtingsbeleid te bepalen, onverminderd de grenzen die het gemeenschapsrecht haar stelt. De verplichting het publiek voor te lichten over haar werkzaamheden is des te noodzakelijker bij een instelling als een door algemene rechtstreekse verkiezingen gekozen Parlement dat uit naam van zijn kiezers deelneemt aan de wetgevingsprocedure.

Aangezien de aan het Centraal persbureau van het Parlement opgedragen taken duidelijk verband houden met de politieke werkzaamheden van het Parlement die plaats vinden te Brussel, waar een groot gedeelte van de pers is geaccrediteerd, overschrijdt de uitbreiding van deze persdienst in die stad, die nodig

is voor de vervulling van de voorlichtende taak van het Parlement, niet de grenzen van de beoordelingsvrijheid die het Parlement bij de uitoefening van zijn interne-organisatiebevoegdheid wordt toegekend.

5. Aangezien het Parlement in het kader van zijn interne-organisatiebevoegdheid dient te beoordelen, of het personeel dat nodig is om zijn taken te vervullen, naar Brussel moet worden overgeplaatst, overschrijdt de in de resolutie van 18 januari 1989 voorziene overplaatsing van het personeel dat werkzaam is voor de commissies en delegaties, op het terrein van de voorlichting en de public relations en bij de studiedienst niet de grenzen van de beoordelingsvrijheid waarover het Parlement in het kader van zijn interne-organisatiebevoegdheid beschikt. Hetzelfde geldt voor de besluiten ten aanzien van gebouwen die de besluiten betreffende overplaatsingen impliceren.

RAPPORT TER TERECHTZITTING

in de gevoegde zaken C-213/88 en C-39/89 *

I — Uiteenzetting van de feiten

1. *Voorgeschiedenis van het geding*

Volgens de artikelen 77 EGKS-Verdrag, 216 EEG-Verdrag en 189 EGA-Verdrag wordt de zetel van de instellingen der Ge-

meenschap in onderlinge overeenstemming door de regeringen der Lid-Staten vastgesteld.

Bij besluit 67/446/EEG, 67/30/Euratom van 8 april 1965 betreffende de voorlopige vestiging van bepaalde Instellingen en van bepaalde diensten der Gemeenschappen, dat krachtens artikel 37 van het Verdrag tot instelling van één Raad en één Commissie welke de Europese Gemeenschappen ge-

* Procestaal: Frans.

meen hebben, is vastgesteld ter regeling van bepaalde bijzondere vraagstukken met betrekking tot het Groothertogdom Luxemburg, hebben de vertegenwoordigers van de regeringen der Lid-Staten onder meer besloten:

„artikel 4

Het Secretariaat-Generaal van het Europese Parlement en zijn diensten blijven te Luxemburg gevestigd”.

Het Europees Parlement was werkzaam op drie voorlopige plaatsen van vestiging: Straatsburg, Luxemburg en Brussel.

Herhaalde malen nam het Parlement resoluties aan waarbij het

- a) een beroep deed op de regeringen van de Lid-Staten, de krachtens de Verdragen op hen rustende verplichtingen na te komen en één zetel voor de instellingen van de Gemeenschappen vast te stellen;
- b) het personeel probeerde te verdelen tussen de plaatsen waar zijn werkzaamheden worden verricht (hierna: „vestigingsplaatsen”);
- c) besloot nieuwe gebouwen te Brussel te laten plaatsen.

De naar aanleiding van deze resoluties ontstane rechtsgedingen leidden tot drie arresten: van 10 februari 1983 (zaak 230/81, Luxemburg/Parlement, Jurispr. 1983, blz. 255), 10 april 1984 (zaak 108/83, Luxemburg/Parlement, Jurispr. 1984, blz. 1945) en 22 september 1988 (gevoegde zaken

358/85 en 51/86, Frankrijk/Parlement, Jurispr. 1988, blz. 4821), waarin het Hof de volgende beginselen formuleerde:

- artikel 4 van voornoemd besluit van 8 april 1965 moet aldus worden uitgelegd, dat het niet in de weg staat aan bepaalde maatregelen van het Parlement die noodzakelijk zijn voor zijn goede werking;
- zolang geen zetel en zelfs niet één enkele vestigingsplaats voor het Parlement is vastgesteld, dient dit de mogelijkheid te hebben om, behalve in de plaats waar zijn secretariaat is gevestigd, de nodige voorzieningen in de verschillende vestigingsplaatsen in stand te houden, ten einde in al deze plaatsen de hem door de Verdragen opgedragen taken te kunnen vervullen;
- de overbrenging van personeel kan echter de hierboven aangegeven grenzen niet overschrijden, daar elk besluit tot gehele of gedeeltelijke overbrenging, rechtens of feitelijk, van het Secretariaat-Generaal van het Parlement of van zijn diensten zou neerkomen op een schending van artikel 4 van het besluit van 8 april 1965 en van de zekerheid die dit besluit het Groothertogdom Luxemburg overeenkomstig artikel 37 van het Verdrag tot instelling van één Raad en één Commissie welke de Europese Gemeenschappen gemeen hebben, wilde bieden;
- de besluiten van de regeringen van de Lid-Staten, waarin Straatsburg is aangewezen als de plaats waar voorlopig de plenaire vergaderingen van het Parlement worden gehouden, sluiten dus niet uit, dat het Parlement krachtens zijn in-

terne-organisatiebevoegdheid besluit een plenaire vergadering buiten Straatsburg te houden, mits een dergelijk besluit een exceptioneel karakter heeft, en gerechtvaardigd wordt door objectieve redenen, verband houdend met de goede werking van het Parlement.

2. *Achtergrond van het geschil*

In zaak C-213/88 vecht het Groothertogdom Luxemburg twee besluiten van het Bureau van het Europees Parlement aan.

Het besluit van het Bureau van 1 en 2 juni 1988 vindt zijn oorsprong in een rapport van de secretaris-generaal van het Parlement, dat op 15 en 17 december 1987 is behandeld, en beoogt op verzoek van het Bureau in uitgebreide samenstelling de nodige maatregelen te nemen om de te Brussel gevestigde voorlichtingsdiensten uit te breiden. Deze diensten, die onder het directoraat-generaal Voorlichting van het Europees Parlement (DG III) vallen, waren destijds het Centraal persbureau dat vanaf 1980 geleidelijk is opgericht om de te België geaccrediteerde verslaggevers voor te lichten, en het Voorlichtingsbureau voor België dat deel uitmaakt van het net van externe voorlichtingsbureaus van het Parlement, die in de hoofdsteden van de Lid-Staten zijn gevestigd. Naar aanleiding van het rapport van de secretaris-generaal besloot het Bureau, dit dossier verder te behandelen in het kader van een parlementaire ad hoc werkgroep en de tewerkstellingen geografisch opnieuw te verdelen, hetgeen het personeelsbestand van DG III te Brussel van 30 op 38 ambtenaren bracht. Bij dit besluit en de voor de toekomst voorziene oplossingen moest rekening worden gehouden met de volgende omstandigheden: de noodzaak van herstructurering, daar geen nieuwe posten konden worden voorzien; de verbetering van de

diensten; de noodzaak zich te houden aan de arresten van het Hof betreffende de vestiging van de diensten van het secretariaat-generaal; de verplichting dat elke overplaatsing uitsluitend kan plaatsvinden op basis van vrijwilligheid, en tenslotte de beschikbaarheid van ruimten.

Bij brief van 12 januari 1988 verzocht de Luxemburgse minister van Buitenlandse zaken de voorzitter van het Parlement om opheldering. Deze antwoordde op 27 januari en verzekerde dat het Parlement al zijn juridische verplichtingen was nagekomen en zijn taken in overeenstemming met het recht zou blijven uitoefenen.

Op 10 februari 1988 nam het Bureau, in afwachting van de resultaten van de werkzaamheden van de parlementaire ad hoc werkgroep, kennis van de overplaatsingen die nodig waren voor de taakvervulling van het Centraal persbureau te Brussel en die tot uiterlijk 1 september 1988 konden worden gespreid.

Op 1 juni 1988 besprak het Bureau de conclusies van de parlementaire ad hoc werkgroep en stelde het de documenten vast die het bestreden besluit vormden:

— in de eerste plaats, onder de titel „Voorlichtingsbureau Brussel” van document nummer PE 122.508/Bur.:

— neemt het Bureau kennis van het rapport d. d. 19 mei 1988 van de ad hoc werkgroep „Voorlichting” over de uitbreiding van de voorlichtingsactiviteiten te Brussel (PE 122.503/Bur.);

- hecht het zijn goedkeuring aan de in de nota van de werkgroep geformuleerde algemene richtsnoeren;
- verzoekt het de secretaris-generaal derhalve er voor te zorgen dat de bewuste voorstellen worden uitgevoerd.
- in de tweede plaats formuleert het rapport van de ad hoc werkgroep „Voorlichting”, getiteld: „Uitbreiding van de voorlichtingsactiviteiten te Brussel”, de voorstellen die de secretaris-generaal wordt verzocht uit te voeren. Het stelt onder meer dat het Centraal persbureau „duidelijk los (dient) te blijven staan van het Voorlichtingsbureau te Brussel dat heel België bestrijkt” en het stelt vast dat „deze dienst (...) bij de uitvoering van zijn taken (kan) rekenen op de medewerking van de naar Brussel overgeplaatste onderdelen van de afdeling Publicaties”. Het formuleert aanbevelingen „met het oog op een (...) versterking van de dienst” en „ter verbetering van de contacten met de pers”, waarna het specifiek spreekt over „problemen bij de overplaatsingen naar Brussel”, waarbij in het bijzonder „stapsgewijs bepaalde linguïstische sectoren van de momenteel te Luxemburg gevestigde afdeling Publicaties (moeten) worden overgeplaatst”. Dienaangaande merken de opstellers van het rapport op dat „na de op 15 december 1987 door het Bureau besloten overplaatsing van de Engelse sector (...) op korte termijn (kan) worden overgegaan tot het overplaatsen van een andere sector (januari 1989), in dit geval de Portugese sector”. Een en ander wordt systematisch herhaald in de vorm van „voorstellen” die aan het Bureau worden voorgelegd in het gedeelte „Conclusies” van het rapport, dat de onafhankelijkheid van het Centraal persbureau bevestigt en hieraan toevoegt: „het ligt in de bedoeling ook andere sectoren over te plaatsen”.

Op 15 juni 1988 neemt het Bureau van het Europees Parlement in punt 4.1 van de no-

tulen van zijn vergadering, getiteld „Nota betreffende de prognose op middellange termijn van de activiteiten van het Europees Parlement in de drie gebruikelijke plaatsen van werkzaamheden”, kennis van verscheidene nota's van de secretaris-generaal en van het directoraat-generaal Administratie hieromtrent. Onder meer neemt het Bureau kennis van een mededeling van de voorzitter die wijst op de grote problemen die voortvloeien uit het overladen werkprogramma van het Parlement, onderstreept het dat met de allergrootste spoed daaraan iets moet worden gedaan, en herinnert het aan het aan de secretaris-generaal verleende mandaat, „te zoeken naar extra kantoor- en vergaderruimte opdat het Parlement te Brussel over betere voorzieningen beschikt”. Ook neemt het Bureau kennis van een uiteenzetting van de secretaris-generaal over zijn nota van 6 juni 1988 die op 8 juni door het College van quaestoren is goedgekeurd en waarin hij in overweging geeft, „in ruimere mate gebruik te maken van artikel 37 van het Reglement, zodat de commissies (...) beslissingsbevoegdheid krijgen”, en voorstelt, „het aantal vergaderzalen te Brussel te verhogen en te voorzien in een zaal die groot genoeg is voor een vergadering van diverse commissies te zamen of voor een grote commissie die gemachtigd is om in de plaats van het Parlement besluiten te nemen welke echter nadien door het Parlement zonder debat moeten worden geratificeerd”. Vervolgens hecht het Bureau zijn goedkeuring aan de ideeën van de secretaris-generaal ten aanzien van de rationalisatie van de werkzaamheden van het Parlement en:

„(...)

- besluit [het], ten aanzien van Brussel, met algemene stemmen te kiezen voor het „Park Leopold Investment”-project (tussen de Stoomslepersstraat en de Ardennenstraat) en, met twaalf stemmen voor bij één onthouding, voor het „Groupement COB — Société Générale”-project (in de Wiertzstraat);

— machtigt [het] de secretaris-generaal om, conform de nota die hij heeft ingediend, alle nodige stappen te ondernemen opdat het Parlement in de loop van 1990 over de nieuwe lokaliteiten beschikt;

(...)”

Bij brief van 20 juni 1988 verzocht de minister van Buitenlandse zaken van het Groothertogdom Luxemburg de voorzitter van het Europees Parlement om nadere inlichtingen en stelde hij voor, gemeenschappelijk te onderzoeken of de besluiten van het Bureau verenigbaar waren met het recht en de rechtspraak. In zijn antwoord van 27 juni 1988 verklaarde de voorzitter van het Parlement, dat het Bureau van het Parlement geen besluiten omtrent ondermeer de overplaatsingen van Luxemburg naar Brussel had genomen, die in strijd waren met de verdragsbepalingen en de rechtspraak van het Hof van Justitie. Naar hij verklaarde waren deze overplaatsingen verricht, omdat zij werkelijk nodig waren voor de werkzaamheden van het Parlement en hij voegde hieraan toe dat de secretaris-generaal van het Parlement zich ter beschikking van de Luxemburgse regering hield om alle nuttige inlichtingen te geven. Op 11 juni 1988 had overleg plaats, maar in een brief van 14 juli aan de voorzitter van het Parlement herhaalde de Luxemburgse minister van Buitenlandse zaken zijn twijfel omtrent de verenigbaarheid van de overplaatsingsmaatregelen met het geldende recht en verzocht hij om overlegging van de notulen van de vergaderingen van het Bureau van 1, 2 en 15 juni, voor zover daarin was gesproken over vestigingsaangelegenheden en de standplaatsen van ambtenaren, opdat de regering van het Groothertogdom Luxemburg zich een definitieve mening kon vormen.

Verzoeker maakte, toen antwoord uitbleef, het geding aanhangig. Bij brief van 23 augustus 1988 verzocht de Luxemburgse minister van Buitenlandse zaken de voorzitter van het Europees Parlement evenwel, de bestreden maatregelen niet te laten uitvoeren voor het arrest van het Hof. Het Bureau van het Parlement gaf geen gevolg aan dit verzoek en bevestigde zijn besluiten van 1 en 15 juni 1988 in zijn vergadering van 14 september daaraanvolgend.

Na een ontmoeting met de vertegenwoordiger van de Luxemburgse minister antwoordde de voorzitter van het Parlement bij brief van 5 oktober 1988 echter aan deze laatste, dat de bestreden besluiten volledig in overeenstemming waren met het geldende recht en de rechtspraak, met name het reeds aangehaalde arrest van 10 februari 1983. Hij sprak de wens uit, de Luxemburgse regering in het licht van deze nadere verklaringen haar standpunt in heroverweging zou nemen, zodat het Hof niet een eenvoudig misverstand zou hebben te beslechten.

Zaak C-39/89 betreft de resolutie van het Parlement van 18 januari 1989. Deze resolutie vindt haar oorsprong in een door de politieke commissie van het Europees Parlement (rapporteur Derek Prag) opgesteld en op 1 december 1988 door haar vastgesteld rapport (reeks A, doc. A2-316/88).

Deze naderhand gepubliceerde (PB 1989, C 47, blz. 88) resolutie is aangenomen met 223 stemmen vóór, 173 stemmen tegen en vier onthoudingen.

In de considerans van de resolutie motiveert het Europees Parlement de aanneming hiervan voornamelijk door de vaststelling dat:

- ondanks herhaalde verzoeken hiertoe, de regeringen van de Lid-Staten nog niet aan hun verplichting ingevolge artikel 77 EGKS-Verdrag, artikel 216 EEG-Verdrag en artikel 189 EGA-Verdrag hebben voldaan om de zetel van de instellingen van de Gemeenschap vast te stellen;
- waar een dergelijk besluit niet binnen afzienbare tijd zal worden genomen, de uitoefening van de hem krachtens de Verdragen en de Europese Akte toebedeelde taken, en dan met name zijn werkzaamheden met betrekking tot wetgeving, begroting en controle, doeltreffend en daadwerkelijk ten uitvoer leggen, het Parlement ertoe nopen, een grote reorganisatie door te voeren en iets te doen aan de huidige verbrokkeling van werk en personeel over drie plaatsen.

Het Groothertogdom Luxemburg verzoekt om nietigverklaring van deze resolutie in haar geheel, maar meer in het bijzonder van de punten 7, 9, 10, 16 en 17, luidens welke het Parlement:

„7. besluit derhalve een meer bevredigende regeling voor de uitvoering van zijn werkzaamheden te treffen overeenkomstig de hem in de Verdragen toegewezen taak en de vanzelfsprekende rechten van een rechtstreeks met algemeen kiesrecht gekozen Parlement;

9. verzoekt zijn Bureau zo spoedig mogelijk regelingen te treffen, opdat het Parlement in de plaatsen waar zijn plenaire en andere parlementaire vergaderingen worden gehouden, de beschikking heeft over al het personeel en de gehele infrastructuur die nodig is om zijn werk efficiënt en effectief ten uitvoer te leggen, een en ander met inachtneming van de in paragrafen 2 en 3 uiteengezette overwegingen;

10. acht het met name absoluut noodzakelijk voor een goed functioneren dat het Parlement in Brussel beschikt over personeel dat werkzaam is op de volgende terreinen:

- commissies en delegaties,
- voorlichting en public relations,
- studiedienst,

evenals

- overig personeel dat in de eerste plaats rechtstreeks diensten verleent aan individuele leden,
- personeel dat uit hoofde van zijn leidinggevende of assisterende functie op dezelfde plaats als bovengenoemden moet zijn;

16. verzoekt zijn Voorzitter, secretaris-generaal, Bureau, Bureau in uitgebreide samenstelling en quaestoren om op korte termijn alle passende maatregelen te nemen, met inbegrip van overleg met het personeel, om een en ander als hierboven genoemd ten uitvoer te leggen, met name door het huren of aankopen van nieuwe gebouwen en het opzeggen van de huur van gebouwen wanneer deze niet langer nodig zijn;

17. benadrukt hoe nijpend de situatie is en dat het noodzakelijk is de in paragrafen 9, 10 en 11 genoemde veranderingen door te voeren, zodra faciliteiten beschikbaar zijn”.

Punt 11 luidt als volgt:

„concludeert dat het, ten einde zijn toegenomen werkzaamheden doeltreffend ten uitvoer te kunnen leggen, nodig is geworden extra en bijzondere vergaderperiodes te houden die samenvallen met een of meer van de voor commissie- of fractievergaderingen bestemde weken”.

II — Schriftelijke behandeling en conclusies van partijen

Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 1 augustus 1988 en ingeschreven onder nummer C-312/88, heeft het Groothertogdom Luxemburg krachtens de artikelen 31 en 38 EGKS-Verdrag, artikel 173 EEG-Verdrag en artikel 146 EGA-Verdrag beroep ingesteld tot nietigverklaring van het besluit van het Bureau van het Europees Parlement van 1 en 2 juni 1988, genomen onder de titel „Voorlichtingsbureau Brussel”, alsmede het besluit van dit bureau van 15 juni 1988, genomen onder de titel „Nota betreffende de prognose op middellange termijn van de activiteiten van het Europese Parlement in de drie gebruikelijke plaatsen van werkzaamheden”.

Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Hof op 16 februari 1989 en ingeschreven onder nummer C-39/89, heeft het Groothertogdom Luxemburg krachtens genoemde bepalingen van het EGKS-Verdrag, het EEG-Verdrag en het EGA-Verdrag beroep ingesteld tot nietigverklaring van de resolutie van het Europees Parlement van 18 januari 1989 over de zetel van de instellingen en de voornaamste plaats waar het Europese Parlement zijn werkzaamheden verricht.

Bij op 20 maart 1989 ter griffie van het Hof neergelegd verzoekschrift heeft het Parlement overeenkomstig artikel 91 van het Reglement voor de procesvoering een exceptie van niet-ontvankelijkheid opgeworpen tegen het tweede beroep. Bij beschikking van 6 juli 1989 heeft het Hof de door verweerder opgeworpen exceptie van niet-ontvankelijkheid gevoegd met de zaak ten gronde.

Bij beschikking van 4 juli 1990 heeft het Hof besloten de twee zaken te voegen voor de mondelinge behandeling en de gelijktijdige berechting bij het arrest.

De schriftelijke behandeling heeft een normaal verloop gehad. Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en de advocaat-generaal gehoord, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan. Het heeft partijen evenwel schriftelijke vragen gesteld.

Verzoeker concludeert dat het den Hove behage:

- de beroepen ontvankelijk en gegrond te verklaren; en
- in zaak C-213/88: nietig te verklaren het besluit van het Bureau van het Europees Parlement van 1 en 2 juni 1988, genomen onder de titel „Voorlichtingsbureau Brussel”, alsmede het besluit van het Bureau van het Parlement van 15 juni 1988, genomen onder de titel „Nota betreffende de prognose op middellange termijn van de activiteiten van het Europese Parlement in de drie gebruikelijke plaatsen van werkzaamheden”;

— in zaak C-39/89: nietig te verklaren de resolutie van het Europees Parlement van 18 januari 1989 „over de zetel van de instellingen en de voornaamste plaats waar het Europese Parlement zijn werkzaamheden verricht”; verzoeker akte te verlenen, dat hij zich alle andere rechten en rechtsvorderingen voorbehoudt.

Volgens het *Groothertogdom Luxemburg* heeft het Hof dit middel in zijn arresten van 10 februari 1983 en 10 april 1984, reeds aangehaald, al verworpen en had het ene door verweerder aangevoerde arrest betrekking op een debat over actuele vraagstukken in het Parlement en het andere op een commissie van onderzoek.

Het Europees Parlement concludeert zowel in zaak C-213/88 als in zaak C-39/89 dat het den Hove behage:

2. Zaak C-39/89

- de beroepen niet-ontvankelijk te verklaren
- subsidiair, ze niet gegrond te verklaren;
- verweerder in de kosten te verwijzen.

De door het Parlement opgeworpen exceptie van niet-ontvankelijkheid heeft betrekking op 1) de aard van het verzoekschrift en 2) subsidiair, de aard van de bestreden handeling.

1) De exceptie ontleend aan de aard van het inleidend verzoekschrift

III — Middelen en argumenten van partijen

A — *De ontoevankelijkheid*

1. Zaak C-213/88

Het *Parlement* betwist de ontoevankelijkheid van het beroep, daar dit betrekking heeft op besluiten die uitsluitend de interne organisatie van het Parlement betreffen. Dergelijke handelingen zijn niet vatbaar voor beroep, daar zij op basis van de autonomie van het Parlement in de uitoefening van zijn interne-organisatiebevoegdheid zijn genomen (arrest van 22 september 1988, gevoegde zaken 358/85 en 51/86, reeds aangehaald; beschikking van 4 juni 1986, zaak 78/85, Europese Rechtse Fractie/Parlement, Jurispr. 1986, blz. 1753).

Het *Parlement* meent dat het inleidend verzoekschrift niet aan de voorwaarden van artikel 38, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof voldoet.

Ter betwisting van de wettigheid van een handeling van een instelling is een beroep op onbevoegdheid of verdragsschending ontoereikend. Nu zelfs het minste argument tot staving van deze middelen ontbreekt, komt zulks erop neer, dat het Parlement wordt verplicht te bewijzen dat zijn handelen de grenzen van de wettigheid niet overschrijdt. De Lid-Staten genieten weliswaar een bevoorrechte positie op het punt van het procesbelang, maar zij zijn daarom nog niet bevrijd van de bewijslast.

Het *Groothertogdom Luxemburg* betoogt dat zijn verzoekschrift aan de vereisten van arti-

kel 38 van het Reglement voor de procesvoering voldoet en zelfs daarbovenuit gaat; het verzoekschrift preciseert het voorwerp van het geschil, de gehele resolutie, en meer in het bijzonder bepaalde punten, en het schraagt op gedetailleerde wijze de aangevoerde middelen, inzonderheid terzake van de overschrijding van bevoegdheid door het Parlement en de schending van het evenredigheidsbeginsel.

De opgeworpen exceptie ontbeert elke feitelijke grondslag en berust op een rechtsdwaling, door zich op het gebied van het bewijs te begeven. De onderhavige vraag heeft niets te maken met de aard van het bewijs, daar het hier gaat om een vraag van de formele regelmatigheid van het verzoekschrift en niet om een vraag van de feiten en de grondslag van het beroep. Het door het Parlement aangevoerde adagium „actori in-combit probatio” wordt aangevuld door het adagium: „reus in excipiendo fit actor”.

Het Groothertogdom Luxemburg verzoekt het Hof derhalve, de exceptie te verwerpen zonder mondelinge behandeling, zoals mogelijk is krachtens artikel 91, lid 3, van het Reglement voor de procesvoering.

2) De exceptie ontleend aan de aard van de bestreden handeling

Onder verwijzing naar het arrest van het Hof van 11 juli 1985 (gevoegde zaken 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 en 10/84, Salerno, Jurispr. 1985, blz. 2523) waarin wordt overwogen dat „een resolutie van het Parlement geen dwingend karakter” heeft, stelt het *Parlement* dat de bestreden resolutie geen voorwerp van een beroep tot nietigverklaring kan zijn, omdat zij niet als een besluit kan worden aangemerkt; bovendien

blijft deze resolutie, zelfs indien zou worden erkend dat zij wel bepaalde rechtsgevolgen kan hebben, binnen het kader van de interne-organisatiebevoegdheid van het Parlement die aan iedere rechterlijke toetsing is onttrokken; ten slotte bewijst het feit dat het initiatief niet is gequantificeerd, dat de resolutie thans geen gevolgen heeft.

Het *Groothertogdom Luxemburg* wijst erop dat deze tegenwerping reeds is beoordeeld door het Hof, dat in zaak 230/81, reeds aangehaald, overwoog dat „de rechtsgevolgen van de bestreden resolutie niet kunnen worden beoordeeld zonder in te gaan op haar inhoud en op de vraag of de bevoegdheidsregels in acht zijn genomen”. Het verzoekt bijgevolg de exceptie te voegen met de zaak ten gronde.

Subsidiar verwerpt de Luxemburgse regering in de eerste plaats de stelling, dat de resolutie niet als een besluit kan worden aangemerkt. Zij baseert zich hiervoor op het arrest van 10 april 1984, reeds aangehaald, en wijst erop dat wanneer zij de bestreden resolutie niet zou betwisten, zij later het risico zou lopen met een exceptie van niet-ontvankelijkheid te worden geconfronteerd, wanneer beroep wordt ingesteld tegen de individuele besluiten van de diensten van het Parlement ter uitvoering van die resolutie.

In de tweede plaats heeft het Hof nooit het onderscheid aanvaard dat het Parlement wil maken tussen maatregelen die behoren tot zijn interne organisatie en andere besluiten, zodra deze maatregelen betrekking hebben op de zetel of de plaatsen van werkzaamheid van deze instelling.

Wat in de derde plaats het feit betreft dat het initiatief niet is gequantificeerd, de resolutie vermeldt in het bijzonder in punt 10 met voldoende duidelijkheid de werkzaam-

heden van het Parlement waarmee het personeel zal worden belast.

B — *Ten gronde*

1. Zaak C-213/88

Het *Parlement* merkt allereerst op dat, gelet op de voor zijn werkzaamheden geldende bepalingen, verzoeker buitengewoon snel een procedure heeft ingesteld, wat heeft verhinderd dat het misverstand werd opgelost. De precieze draagwijdte van het beroep moet worden verduidelijkt, omdat het ondenkbaar lijkt dat de twee besluiten en de bijlagen daarbij in hun geheel worden bestreden.

Het *Groothertogdom Luxemburg* beroept zich op de moeilijkheden waarmee het is geconfronteerd om stukken te krijgen en op de beroepstermijnen. Het voorwerp van het beroep is precies genoeg: gebaseerd op de onbevoegdheid van het Parlement en op de schending van de Verdragen en de uitvoeringsregels, heeft het beroep betrekking op de besluiten betreffende de vestiging of de reorganisatie van het Centraal persbureau, de uitbreiding van de voorlichtingsactiviteiten te Brussel en de overplaatsing van bepaalde talensectoren van de afdeling Publicaties alsmede op de daarmee samenhangende besluiten betreffende gebouwen.

1) Vestiging of versterking van het Centraal persbureau

Het *Groothertogdom Luxemburg* merkt op, dat het Parlement bij de uitoefening van zijn interne-organisatiebevoegdheid zoals deze is

afgebakend door het Hof, de bevoegdheid moet eerbiedigen van de regeringen van de Lid-Staten, die de zetel van de instellingen en de voorlopige vestigingsplaatsen vaststellen. Wat dit aangaat is de instelling van een „onafhankelijke dienst” die wordt aangemerkt als een van het Voorlichtingsbureau losstaand Centraal persbureau dat deel uitmaakt van het secretariaat-generaal, niet te beschouwen als een „nodige voorziening” om te Brussel de door het Verdrag opgedragen taken te kunnen vervullen.

Het *Parlement* antwoordt dat het bestreden besluit niet betrekking heeft op de vestiging, maar op de uitbreiding van het Centraal persbureau, dat zijn voorlichtende taak niet meer kan vervullen omdat het parlementaire werk onlosmakelijk verbonden is geraakt met de media die het contact met de kiezers onderhouden, zodat het risico bestaat dat het gehoor en bijgevolg de representativiteit van het Parlement vermindert; zouden alle voorzieningen inzake de voorlichting van de pers te Luxemburg blijven, terwijl de internationale pers en de meeste werkzaamheden van de fracties en commissies in Brussel plaatsvinden, dan zou door de media niet meer echt over het Parlement worden gerapporteerd. De zelfstandigheid van het Centraal persbureau wordt gerechtvaardigd doordat dit de taak van woordvoerder heeft bij de internationale pers te Brussel.

Het *Groothertogdom Luxemburg* erkent dat het contact met de pers verzekerd moet zijn, maar het meent dat een intelligent gebruik van de communicatiemiddelen en de mobiliteit van de pers hiertoe voldoende zijn, terwijl het naast elkaar bestaan van het Voorlichtingsbureau voor België, met 13 ambtenaren van de 74 waaruit het net van voorlichtingsbureaus bestaat, naast het Centraal persbureau de grenzen van het criterium „nodige voorzieningen” overschrijdt.

Het *Parlement* verwerpt deze argumenten, die zijn terug te voeren op beoordelingsfouten.

2) Overbrenging van taleneenheden

Het *Groothertogdom Luxemburg* stelt dat de overbrenging van volledige taleneenheden van de afdeling Publikaties, in casu die van de Portugese sector, in strijd is met het in het besluit van 8 april 1965 verankerde beginsel dat de „diensten” van het secretariaat-generaal te Luxemburg blijven gevestigd, dat zij past in het kader van een alomvattend plan en dat zij niet voldoet aan het criterium van voor de werking van het Parlement „nodige” voorzieningen. Zowel het besluit van 1965 als de rechtspraak verbieden iedere gehele of gedeeltelijke overbrenging.

Volgens het *Parlement* is deze voorstelling van zaken onjuist en is, anders dan verzoeker stelt, de tewerkstelling van vier ambtenaren van de Portugese sector bij het Centraal persbureau niet het gevolg van de instemming van betrokkenen met deze overplaatsing, maar van de versterking van de voorlichtingsorganisatie. Het enkele feit dat de voor de goede werking van het Parlement nodige voorzieningen als dienst worden aangemerkt, is niet in strijd met de beginselen die zijn geformuleerd in het arrest van 10 februari 1983, dat elke overbrenging van „het secretariaat-generaal van het Parlement of van zijn diensten” buiten Luxemburg verbiedt, waar dit geldt voor het gehele administratieve apparaat van het Parlement, als eenheid opgevat.

Bijgevolg heeft het Parlement zijn interne-organisatiebevoegdheid niet overschreden en staat het niet aan een Lid-Staat, zich te moeien met de gekozen methoden, wegen en middelen, daar het hier gaat om de be-

trekkingen van degenen die door het volk van de Gemeenschap zijn gekozen met de openbare mening.

Waar verzoekers uitlegging van het begrip „diensten” ertoe zou leiden dat iedere overplaatsing na het arrest van 10 februari 1983 onmogelijk zou worden, meent het Parlement dat het begrip „nodige voorzieningen” een sterke ontwikkeling ondergaat en andere overplaatsingen naar gelang de behoeften niet uitsluit.

3) Vestiging van het Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen te Luxemburg

Volgens het *Groothertogdom Luxemburg* komt het verband dat is gelegd tussen het Centraal persbureau en de sectoren van de dienst publikaties, erop neer dat aan deze vestiging wordt voorbijgegaan.

Het *Parlement* antwoordt dat hieromtrent geen enkel uitvoeringsbesluit is genomen en dat, wat hier ook van zij, de „dienst publikaties”, bedoeld in het bestreden besluit, een eenheid is die valt onder het directoraat-generaal Vertaling en algemene diensten (DG VII); hij is belast met de vermenigvuldiging en de verspreiding van stukken die voor de fracties en commissies zijn bestemd of door hen zijn opgesteld. Deze eenheid is derhalve een voorziening die nodig is voor de vervulling van de taken van het Parlement.

4) Keuze van gebouwen

Het *Groothertogdom Luxemburg* stelt vast, dat het besluit van 15 juni 1988 gerechtvaardigd wordt doordat ruimte moest wor-

den gezocht voor de huisvesting van commissies, maar ook van een „grote commissie”, een toekomstige en theoretische nieuwe werkwijze van het Parlement waarvan de invoering niet tot de bevoegdheid van het Bureau behoort. In feite liggen de bouwplannen in het verlengde van de overbrenging van de diensten en als zodanig beantwoorden zij niet aan de behoefte aan voorzieningen en schenden zij het evenredigheidsbeginsel.

Het *Parlement* wijst deze redenering van de hand. Met het begrip „grote commissie” wordt de procedure van artikel 37 van het Reglement van het Parlement bedoeld, waartegen noch door de Staten noch door de Raad ooit bezwaar is gemaakt en die, vaker toegepast, het hoofd zal kunnen bieden aan de toeneming van het werk van de plenaire vergaderingen.

Het Parlement beklemtoont dat een vergaderzaal met ten minste 200 tot 250 plaatsen en meer dan 200 kantoren noodzakelijk zijn.

Hoe dit ook zij, het Bureau, handelende binnen het kader van de interne autonomie van het Parlement, heeft een besluit genomen dat niet door het Hof mag worden getoetst; de in geding zijnde uitbreidingen hebben niets buitensporigs.

Tenslotte werken volgens het *Groothertogdom Luxemburg*, dat naar de begroting van het Parlement verwijst, 3 405 ambtenaren bij deze instelling, van wie ongeveer 800 in Brussel. Het *Parlement* geeft echter in dupliek nadere cijfers van de ambtenaren van het secretariaat-generaal die in de verschillende vestigingsplaatsen en voorlichtingsbureaus werken; hieruit blijkt dat op 31 december 1988 van de 2 756 ambtenaren die

onder het secretariaat-generaal vielen, 2 340 waren gevestigd te Luxemburg, 323 te Brussel en 93 te Straatsburg en in de externe bureaus.

2. Zaak C-39/89

Het *Groothertogdom Luxemburg* voert als middelen voor zijn beroep wederom aan dat het Parlement niet bevoegd is om de maatregelen te nemen die zijn neergelegd in de resolutie van 18 januari 1989, en door deze maatregelen de Verdragen en de uitvoeringsbepalingen daarvan heeft geschonden.

In zijn antwoord op deze argumenten wijst het *Parlement* op de eisen van de goede werking van de instelling, gelet op het stilzitten van de Lid-Staten.

1) De onbevoegdheid van het Parlement en de schending van de Verdragen en de uitvoeringsbepalingen daarvan

Het Groothertogdom Luxemburg stelt dat de resolutie niet de grenzen eerbiedigt die het Hof van Justitie in de reeds aangehaalde arresten van 10 februari 1983 en 10 april 1984 heeft getrokken.

Het maakt allereerst bezwaar tegen de vestiging te Brussel van alle personeel dat werkzaam is voor de commissies en delegaties, omdat te Brussel reeds het vereiste personeel aanwezig is om de nodige voorzieningen te vormen; hetzelfde geldt voor de voorlichting en de public relations.

Voorts bestrijdt het de overplaatsing naar Brussel van het personeel van de studie-

dienst: in de eerste plaats is de plaats van vestiging van deze dienst onafhankelijk van het eigenlijke parlementaire werk; in de tweede plaats heeft de resolutie van het Parlement betrekking op het gehele directoraat-generaal Studiedienst en al het personeel dat werkzaam is bij onderzoek en bibliotheek, en niet op het gedeelte van het personeel waarop het criterium nodige voorzieningen kan worden toegepast. Een en ander geldt ook voor het gedeelte van de resolutie dat op het overige „personeel” betrekking heeft (punt 10, laatste streepjes). Ten slotte leidt het feit dat deze overplaatsingsbesluiten niet met de Verdragen in overeenstemming zijn ertoe, dat ook de maatregelen betreffende de huur of koop van nieuwe gebouwen en de opzegging van de huur van niet meer noodzakelijk geachte gebouwen niet met de Verdragen stroken.

In zijn verweer gaat het *Parlement* uitvoerig in op de historische achtergrond en de feitelijke context van de resolutie en beklemtoont het met name de aanzienlijke toename van de werklust en de democratische verantwoordelijkheid van het Parlement.

De wijzigingen in de rol van het Parlement in het laatste decennium en de gevolgen hiervan voor de interne werking ervan zijn een gevolg van de verhoging van het aantal parlementsleden en vooral van de inwerkingtreding van de Europese Akte die de aard van de parlementaire behandeling van voorstellen sterk heeft gewijzigd.

De uitvoering van het in het witboek van de Commissie neergelegde programma verlangt een uiterst nauwkeurige behandeling; dat leidt ertoe dat het zwaartepunt van het parlementaire werk is komen te liggen in de

werkzaamheden in de commissies. Ook verblijven de parlementsleden in de praktijk steeds vaker te Brussel om daar contacten te onderhouden met de Commissie en de Raad en om deel te nemen aan het werk van de fracties van het Parlement.

Juridisch is de bestreden resolutie in overeenstemming met de bevoegdheidsregels en de rechtsregels die op dit gebied gelden.

Het Parlement erkent dat er in een beginfase sprake van is geweest om directoraten-generaal over te brengen; men mag evenwel geen argument ontlenen aan voorstellen van voorbereidende aard.

Evenmin kunnen argumenten worden ontleend aan het gebruik van het begrip „personeel”; uit de resolutie blijkt duidelijk dat het te Brussel werkzame personeel voor de goede werking van de in punt 10 van de resolutie opgesomde diensten nodig is, maar in ieder geval staat het aan de bestuursorganen van het Parlement om te bepalen welke ambtenaren in Brussel tewerk dienen te worden gesteld. Verzoeker dient dus te bewijzen dat de aldus gecreëerde voorzieningen onnodig zijn, en niet omgekeerd.

Wat het personeel van de „studiedienst” betreft, deze dienst werkt rechtstreeks voor de parlementsleden en er kan dus niet worden gesteld dat zijn werkzaamheden geen verband houden met de plenaire vergaderingen en de commissies.

Ten slotte acht het Parlement de grief betreffende de maatregelen inzake de huur of de koop van nieuwe gebouwen ongegrond; het gaat hier overigens om een bijkomstig aspect van de bij het Hof aan de orde zijnde vraag.

Het *Groothertogdom Luxemburg* merkt op dat de verhouding tussen het aantal te Brussel en te Luxemburg tewerkgestelde personeelsleden aanzienlijk is gewijzigd; het verwijst hiervoor naar in 1982 en in 1989 door het Parlement zelf verstrekte cijfers, volgens welke het aantal te Luxemburg werkzame ambtenaren en andere personeelsleden is gedaald van 90,4 of 86,2% tot 74,6%, terwijl het percentage van Brussel is gestegen van 9,4 of 10,8% tot 21,1%.

Bovendien is de correlatie tussen de toename van de hoeveelheid werk van het Parlement en het feit dat de instelling lijdt onder de opdeling over verschillende vestigingsplaatsen niet bewezen. Helaas besteedt het Parlement nauwelijks aandacht aan de middelen waarmee met behulp van moderne telecommunicatiemiddelen en de informatica de menselijke productiviteit kan worden vergroot. Wanneer Brussel overbelast is, zouden meer commissievergaderingen in Luxemburg moeten worden belegd.

De Luxemburgse regering blijft voorts bij haar uitlegging van punt 10 van de resolutie, dat zij te algemeen acht; de wijzigingen die tijdens de plenaire vergadering zijn aangebracht in de tekst zoals deze in de commissievergadering is geredigeerd, hebben de strekking ervan uitgebreid en zo de bedoeling van het Parlement doen uitkomen; zij wijst in het bijzonder op de toevoeging van de woorden „et recherches” in (de Franse tekst van) het derde streepje van punt 10.

De Luxemburgse regering verzoekt dat nota wordt genomen van de verklaringen van het Parlement in zijn verweerschrift, volgens welke de resolutie niet „de overbrenging van directoraten-generaal” beoogt en de in punt 10 van de resolutie bedoelde maatregelen slechts behoeven te worden toegepast, voor zover het gaat om voorzieningen die nodig zijn voor de goede werking van de instellingen. De Luxemburgse regering betreurt echter dat deze verklaringen vergezeld gaan van formuleringen die er elke waarde aan ontnemen.

De opvatting dat de bewijslast uitsluitend op de verzoeker rust, heeft noch een algemene draagwijdte noch een absoluut karakter. Dienaangaande kan worden verwezen naar het publiekrecht en het vergelijkend privaatrecht; voor het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen is de procedure gedeeltelijk inquisitoir. Om te weten te komen welke overplaatsingen zijn voorzien, verzoekt verzoeker het Hof ook — voor zover het Europees Parlement de betrokken gegevens niet vrijwillig bekend maakt en het naar aanleiding van het door de Luxemburgse Staat ingestelde beroep niet heeft verklaard dat geen enkele voorbereidende of uitvoeringsmaatregel met betrekking tot de omstreden resolutie is getroffen — om overlegging en inzage van de stukken te gelasten, waaruit deze overplaatsingsplannen blijken.

In dupliek merkt het *Parlement* op, dat verzoeker in zijn aan de cijfers ontleende argumenten de gegevens betreffende de posten op de begroting en het totaal aantal personen dat op een gegeven moment onder het secretariaat-generaal viel en in een bepaalde vestigingsplaats was tewerkgesteld, met elkaar heeft verward. Het betwist derhalve verzoekers berekeningen van het personeels-

bestand en concludeert dat het percentage ambtenaren en andere personeelsleden dat onder het secretariaat-generaal valt en te Luxemburg is gevestigd, tussen 31 december 1981 en 31 december 1988 van 92,21 tot 83,99% is gedaald, terwijl dit te Brussel is gestegen van 5,42 tot 12,43%. Er is dus geen sprake van een aanzienlijke wijziging. Verzoeker scheidt de ambtenaren en de overige personeelsleden van het secretariaat-generaal en die van de fracties over één kam; verzoeker moet daarom bekend maken, of het verzoekschrift alleen betrekking heeft op eerstgenoemde categorie of ook op de tweede.

Het Parlement wijst ten slotte de suggestie van een verlegging van de vestigingsplaats van de commissies naar Luxemburg van de hand; de vergaderingen van de commissies zijn op grond van objectieve factoren te Brussel geconcentreerd en de inspanningen van het Parlement op het gebied van de telecommunicatie en de informatica hebben de moeilijkheden als gevolg van de verspreiding van de vestigingsplaatsen nooit kunnen verhelpen en zullen deze nooit verhelpen.

Het Parlement wijst verzoekers argumenten betreffende de strekking van de resolutie af onder verwijzing naar de andere taalversies die preciezer zijn dan de Franse versie en stelt vast dat tijdens de plenaire vergadering geen enkel amendement op punt 10 van de resolutie is ingediend.

Het Parlement gaat ermee akkoord dat het Hof kennis neemt van zijn door verzoeker aangehaalde verklaringen; het vestigt er echter de aandacht op dat de bestuursorganen van het Parlement zullen moeten bepalen van welke ambtenaren de werkwijze nodig en materieel mogelijk is.

Ten slotte acht het Parlement de Luxemburgse argumenten omtrent de bewijslast niet relevant; verzoeker moet zijn argumenten met een minimum aan gronden staven en uitleggen waarom zijns inziens ter plaatse reeds de nodige voorzieningen bestonden; het verslag van de parlementaire werkzaamheden en de resolutie zelf vormen een openbare documentatie van een zeldzame omvang.

2) De eisen van de goede werking van de instelling, gelet op het verzuim van de Lid-Staten om aan hun verplichtingen te voldoen

Onder verwijzing naar het arrest van 22 september 1988 merkt het Parlement op, dat het begrip „goede werking” evolueert; de uitbreiding van de taken van het Parlement rechtvaardigt dat men het de materiële middelen geeft om zijn taak te vervullen, te meer daar de Lid-Staten niet in staat zijn geweest één enkele vestigingsplaats vast te stellen. Dit verzuim van de Lid-Staten is gelet op artikel 5 EEG-Verdrag laakbaar; de verantwoordelijkheid van de Lid-Staten wordt nog verzwaaard, doordat zij door de vaststelling van de Europese Akte de rol van het Parlement bewust hebben uitgebreid. Het Parlement is dan ook verbaasd over een brief van de Luxemburgse minister van Buitenlandse zaken van 8 september 1989 aan elk lid van het Europees Parlement, volgens welke de huidige situatie „een evenwichtige compromisoplossing is”.

Zonder de bevoegdheid van de Lid-Staten met betrekking tot de zetel te betwisten, moet naarmate zij in hun nalatigheid volharden, de werkingsfeer van de interne-or-

ganisatiebevoegdheid van het Parlement met betrekking tot de vestigingsplaatsen steeds ruimer worden uitgelegd.

Ten slotte is het polycentrisme van de instellingen de weerslag van een veelzijdig en gedecentraliseerd Europa.

Het *Groothertogdom Luxemburg* antwoordt dat het gestelde verzuim van de Lid-Staten niet aan één regering individueel kan worden verweten en dat hieruit geen grotere bevoegdheid voor het Parlement voortvloeit, daar dit slechts over een restbevoegdheid beschikt. De strekking van de door het Hof gebruikte formulering „goede werking” van het Parlement wordt door de context van het arrest van 22 september 1988 afgezwakt.

Het *Parlement* wijst erop, dat het verzuim van de Lid-Staten voor hem reden is om de nodige maatregelen vast te stellen op grond waarvan het deze voortdurende nalatigheid kan verhelpen, waarbij het zijn redenering naar analogie baseert op de rechtspraak betreffende de continuïteit van de openbare dienst en betreffende conservatoire maatregelen. Het Parlement aanvaardt niet de gedachte van een hiërarchie van bevoegdheden, namelijk van die van de Staten die krachtens artikel 216 EEG-Verdrag de zetel van de instellingen vaststellen, en die van het Parlement, dat in de uitoefening van zijn eigen organisatiebevoegdheid de voor zijn goede werking nodige voorzieningen te Brussel kan handhaven.

Aangaande de op de Lid-Staten rustende verplichting om hun bevoegdheid uit te oefenen, merkt het *Groothertogdom Luxemburg* op dat het Hof de vaststelling van de zetel van de instellingen op het oog had, en dat het met betrekking tot de vestigingsplaatsen niet over een verplichting heeft gesproken, maar heeft vastgesteld dat de Lid-Staten verscheidene malen besluiten hadden genomen (arrest van 10 februari 1983). Bovendien is in geen enkel document sprake van „één zetel”; wanneer „zetel” „één zetel” zou betekenen, zou moeten worden geconcludeerd dat in de toekomst eventueel alle instellingen op éénzelfde plaats zouden moeten worden gevestigd, wat niet waarschijnlijk of realistisch is. Het Hof heeft evenmin het vereiste voor ogen gehad of vastgelegd, dat er één vestigingsplaats diende te zijn. Gelet op de aard van deze begrippen, sluit derhalve de eventuele vaststelling van de zetel van een instelling niet uit, dat elders, niet op de plaats van de zetel, verscheidene vestigingsplaatsen worden gehandhaafd. Een en ander verklaart waarom in de brief van de Luxemburgse minister van Buitenlandse zaken aan de leden van het Parlement is gesproken van een „evenwichtige compromisoplossing”.

Het Parlement concludeert dus dat het bevoegd is, de juridische consequenties te trekken uit het verzuim van de Staten, dat verzoeker het buitensporige karakter van de bestreden resolutie dient te bewijzen en in het bijzonder dient aan te tonen dat in de verschillende vestigingsplaatsen de nodige voorzieningen reeds ruimschoots aanwezig zijn om de efficiëntie van het parlementaire werk te garanderen; de discretionaire bevoegdheid van het Parlement inzake zijn eigen organisatie kan immers alleen in geval van kennelijke dwaling of misbruik van bevoegdheid worden getoetst.

Het argument dat verzoeker ontleent aan de noodzaak van decentralisatie van de Gemeenschap heeft volgens het Parlement niets van doen met dit geding en het weigert hieromtrent in debat te gaan.

IV — Antwoorden op de vragen van het Hof

A — Vraag aan het Groothertogdom Luxemburg

„Heeft het verzoekschrift in zaak C-39/89 uitsluitend betrekking op de ambtenaren en andere personeelsleden van het secretariaat-generaal of ook op die van de fracties?”

Antwoord

Het verzoekschrift in zaak C-39/89 heeft ook betrekking op de personeelsleden van de fracties, daar zij ondanks hun bijzondere hiërarchieke situatie „personeelsleden van het secretariaat-generaal” zijn, doch uitsluitend voor zover zij door het bestreden besluit worden getroffen en eveneens voor zover zij zijn aan te merken als „overig personeel dat in de eerste plaats rechtstreeks diensten verleent aan individuele leden,” of als „personeel dat uit hoofde van zijn leidinggevende of assisterende functie op dezelfde plaats als bovengenoemden moet zijn”.

B — Vragen aan het Europees Parlement

„1) Het Parlement wordt verzocht aan te geven waarom de Engelse en Portugese sector van de afdeling publikaties naar Brussel zijn overgebracht. Is het voornemens andere talensectoren geheel of gedeeltelijk over te brengen?

2) Het Europees Parlement wordt verzocht de plannen voor overplaatsing van personeel mee te delen en bij zijn antwoord alle relevante stukken te voegen.

3) Welke praktische gevolgen zijn aan de bestreden besluiten en resolutie gegeven?

4) a) Over hoeveel ambtenaren en tijdelijke functionarissen beschikten het secretariaat-generaal en de fracties in totaal (dat wil zeggen inclusief diegenen die in andere steden dan in de vestigingsplaatsen van het Parlement werkzaam waren),

b) hoeveel van hen waren in de drie vestigingsplaatsen van het Parlement werkzaam (met precisering van het aantal personeelsleden dat in ieder van deze steden werkzaam was)

in de volgende jaren:

1958, 1965, 1972, 1977, 1981 tot heden?”

Antwoord op vraag 1

Na te hebben herinnerd aan de bij de overplaatsing van ambtenaren geldende beginselen, zoals deze blijken uit het rapport van de ad hoc werkgroep „Voorlichting” dat ten grondslag ligt aan het bestreden besluit van 1 juni 1988, verklaart het Europees Parlement dat de vorming van een Engelsta-

lige ploeg weliswaar zeer nuttig bleek wegens de aanwezigheid van het grote aantal bij de Gemeenschappen te Brussel geaccrediteerde Engelstalige journalisten, maar dat in de huidige opzet binnen de nieuwe eenheid geen talensectoren meer bestaan. Elke ambtenaar van de eenheid helpt bij de informatieverwerking, ongeacht zijn taal. De werklust heeft de uitbreiding van de eenheid te Brussel noodzakelijk gemaakt. Om deze reden en niet om bijzondere taalkundige redenen zijn Portugees sprekende ambtenaren in Brussel tewerkgesteld, met dien verstande dat zij — die pas bij de toetreding van Portugal tot de Gemeenschappen in dienst waren getreden — als enigen hadden ingestemd met een tewerkstelling te Brussel, in de zin van het betrokken besluit.

Voorshands is het Bureau van het Parlement niet voornemens andere ambtenaren over te plaatsen, maar uit het rapport van de ad hoc werkgroep blijkt dat een dergelijke mogelijkheid niet is uitgesloten.

Antwoord op vraag 2

Voor het ogenblik bestaat er geen concreet plan voor de overplaatsing van ambtenaren en nog minder van functionele eenheden. Hoe dan ook, bij gebreke van beschikbare kantoorruimten te Brussel kan in feite geen enkele overplaatsing plaats vinden.

Gelet op de vooruitzichten op lange termijn inzake de te bouwen kantoorruimte, concludeert het Parlement dat gedurende het komende decennium 200 tot 300 ambtenaren van het Parlement door een overplaatsingsmaatregel zouden kunnen worden getroffen.

Is te Brussel ruimte beschikbaar, dan heeft dat overigens niet automatisch een overplaatsing van personeel tot gevolg.

De overplaatsingen voldoen aan de objectieve eisen van de goede werking van de instelling en kunnen slechts in specifieke gevallen, met inachtneming van de genoemde criteria, plaatsvinden.

Antwoord op vraag 3

Wat de besluiten betreft waartegen in zaak C-213/88 beroep is ingesteld, het administratieve besluit om de vier betrokken ambtenaren te Brussel te werk te stellen, is genomen in aansluiting op het besluit van het Bureau van 1 juni 1988.

Evenzo is het besluit van het Bureau van 15 juni 1988 in de uitvoeringsfase gekomen met de bouw van twee gebouwen, genaamd B3-B4 en D1.

In aansluiting op zijn vergaderingen van 10 en 24 mei 1989 heeft het Bureau besloten het Centraal persbureau, bedoeld in het bestreden besluit van 1 juni 1988, te versterken en te reorganiseren.

Vanaf september 1989 is een interne herstructureringsmaatregel betreffende het directoraat-generaal Voorlichting en public relations (DG III) tot uiting gekomen in de oprichting van een centrale persafdeling, die is voortgekomen uit de samenvoeging van het Centraal persbureau en de afdeling Publikaties. Deze herstructurering heeft niet geleid tot een geografische overplaatsing van personeel.

Wat de resolutie van 18 januari 1989 betreft, waartegen in zaak C-329/89 beroep is ingesteld, heeft het Bureau van het Parlement het College van quaestoren verzocht, het voorstellen voor te leggen met betrekking tot het onroerend-goedbeleid van de instelling in de drie vestigingsplaatsen. Naar aanleiding van deze voorstellen heeft het Bureau van het Parlement op 14 maart 1990 een besluit genomen dat in april aan de plenaire vergadering is voorgelegd (PB 1990, C 113, blz. 20, 21).

Het besluit van 14 maart is bij een resolutie van het Parlement van 5 april 1990 goedgekeurd.

Parallel hieraan heeft het Parlement besloten tot de oprichting van een werkgroep betreffende het onroerend-goedbeleid van de instelling, waarvan de werkzaamheden thans nog worden voortgezet.

Antwoord op vraag 4

Het Parlement heeft de gevraagde cijfers verstrekt in de vorm van tabellen waaruit het totaal aantal ambtenaren, tijdelijke functionarissen en personeelsleden van de fracties blijkt die op 31 december van ieder jaar te Luxemburg, Brussel, Straatsburg en de externe bureaus te werk waren gesteld.

C — Vraag aan beide partijen

„Kunnen partijen het eens worden omtrent de cijfers betreffende het personeel van het Parlement in de drie vestigingsplaatsen ?”

De vertegenwoordigers van de twee partijen zijn op 17 september 1990 bijeengekomen om de mogelijkheden voor een antwoord op de gestelde vraag te onderzoeken. Na deze gedachtenwisseling blijkt van de kant van het Groothertogdom Luxemburg geen bezwaar te bestaan tegen de cijfers die zijn vermeld in de memorie van dupliek van het Parlement in zaak C-39/89.

Er bestaat geen onenigheid over de cijfers, maar over de presentatie ervan en de berekeningsgrondslagen.

Het onderscheid posten op de begroting-bezette posten: volgens de *Luxemburgse regering* mag alleen rekening worden gehouden met de bezette posten. Geen rekening mag meer worden gehouden met de cijfers die resulteren uit de posten op de begroting en evenmin met het aantal van 2 537 ambtenaren voor Luxemburg (op 1 september 1988) dat het Parlement in zijn in zaak C-213/88 ingediend verweerschrift van 3 november 1988 noemt, omdat dit aantal verschilt van dat van de 2 398 ambtenaren (op 31 december 1988), dat door het Parlement in zaak C-39/89 wordt genoemd en waarover partijen het op 17 september 1990 eens zijn geworden.

Het meetellen van de personeelsleden van de fracties: volgens het *Parlement* zijn de verschillen terug te voeren op het feit dat verzoeker geen onderscheid maakt tussen de ambtenaren en andere personeelsleden die onder het gezag van het secretariaat-generaal vallen, en de personeelsleden van de fracties die onder het gezag van de fractievoorzitters vallen. Het Parlement wijst erop dat er fundamentele verschillen bestaan tussen deze twee categorieën van personeel en dat de bestreden besluiten en de resolutie uitsluitend betrekking hebben op het secretariaat-generaal en nooit op de personeelsle-

den van de fracties; het bevestigt daarom de cijfers en percentages in de verschillende memories.

Volgens de *Luxemburgse regering* moeten om de minimale voorzieningen tussen 1982 en 1989 te kunnen vergelijken, bij de berekeningen van het personeelsbestand ook de personeelsleden van de fracties worden meegerekend. Het personeelsbestand te Brussel

is op spectaculaire wijze toegenomen, zowel wanneer de personeelsleden van de fracties niet als wanneer zij wel worden meegerekend: in beide gevallen is er sprake van een verdubbeling tussen 1981 en 1988.

Gordon Slynn
rechter-rapporteur